

2.3. SEENTE ELUVIIS

MÕTLE JA ARUTLE!

1. Mida sa näed piltidel?
2. Kuidas saavad toitu taimed?
3. Kuidas toituvad seened?

Seened saavad toitu teistelt organismidelt. Selleks on neil eri võimalusi.

Seened võivad olla kas lagundajad, saada toitu kooselust teiste organismidega või olla parasiidid.

Seened on lagundajad

Enamik seeni on looduses lagundajad.

Seened eraldavad keskkonda lagundavaid aineid. Need ained lagundavad surnud taimede, loomade, aga ka teiste seente kehasid lihtsamateks ühenditeks.

Lagunemisel tekkinud ühendeid kasutavad taimed oma elutegevuses.

Lagundajad on enamasti kübarseened ja puudel kasvavad seened. Puudel kasvavad seened on looduses kõige kiiremad puidu lagundajad.

Pruunmädanik

Valgemädanik

Kooselu teiste organismidega

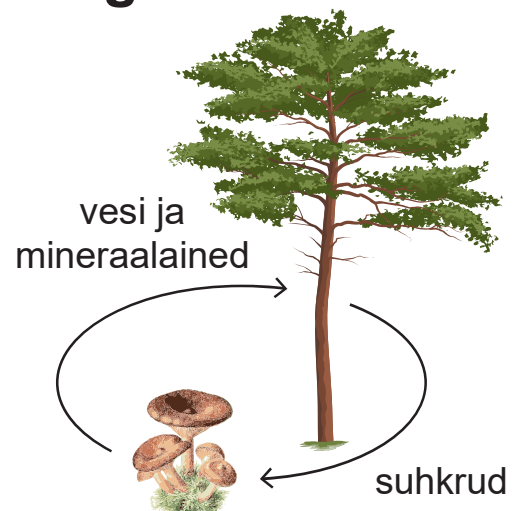
Paljud seened on kooselus (sümbioosis) teiste organismidega: vetikate, loomade või taimedega.

Sümbioos on kahe organismi kasulik kooselu.

Nii elavad sümbioosis näiteks mänd ja männiriisikas.

Männiriisikas aitab männil mullast kätte saada vett ja mineraalaineid. Männiriisikas saab männilt suhkruid.

Kõige tähtsam sümbioos looduses on **seenjuur ehk mükoriisa**. Seeneniidistik põimib ennast tihedalt taimejuure ümber või tungib isegi taimejuure sisse. Nii saab taim vett ja toitaineid kätte palju kiiremini kui ilma seeneta.

Mükoriisa ehk seenjuurega taimejuur

Seenediivid suurendavad taimejuure imavat pinda. Selline kooselu seentega on ligikaudu 90 protsendil maismaataimedest.

Seened elavad sümbioosis ka loomadega. Sageli on nendeks putukad. Näiteks meie metsades on tuntud sümbioos seene ja kooreüraskite vahel.

Puult puule lennates ja koore alla käike uuristades levitab ürase seeneniidistikku. Koore all arenev seeneniidistik on ürasekitele toiduks.

Põnev kooselu seentega on Lõuna-Ameerikas elavatel lehelõikaja-sipelgateel. Sipelgad veavad lehetükke oma maa-alustesse käikudesse, et seal saaks areneda seeneniidistik. Seened on aga sipelgatele toiduks.

ROBIN SEN / RESEARCHGATE

Seenediistik männitaime juurtel suurendab juurte pinda.

Koorürask puidul

ÜLESANNE 1

 Vaata digiõpikust videot
lehelõikaja-sipelgate tegutsemisest

Vasta küsimustele.

1. Kuidas sipelgad puulehe puu küljest lahti saavad?

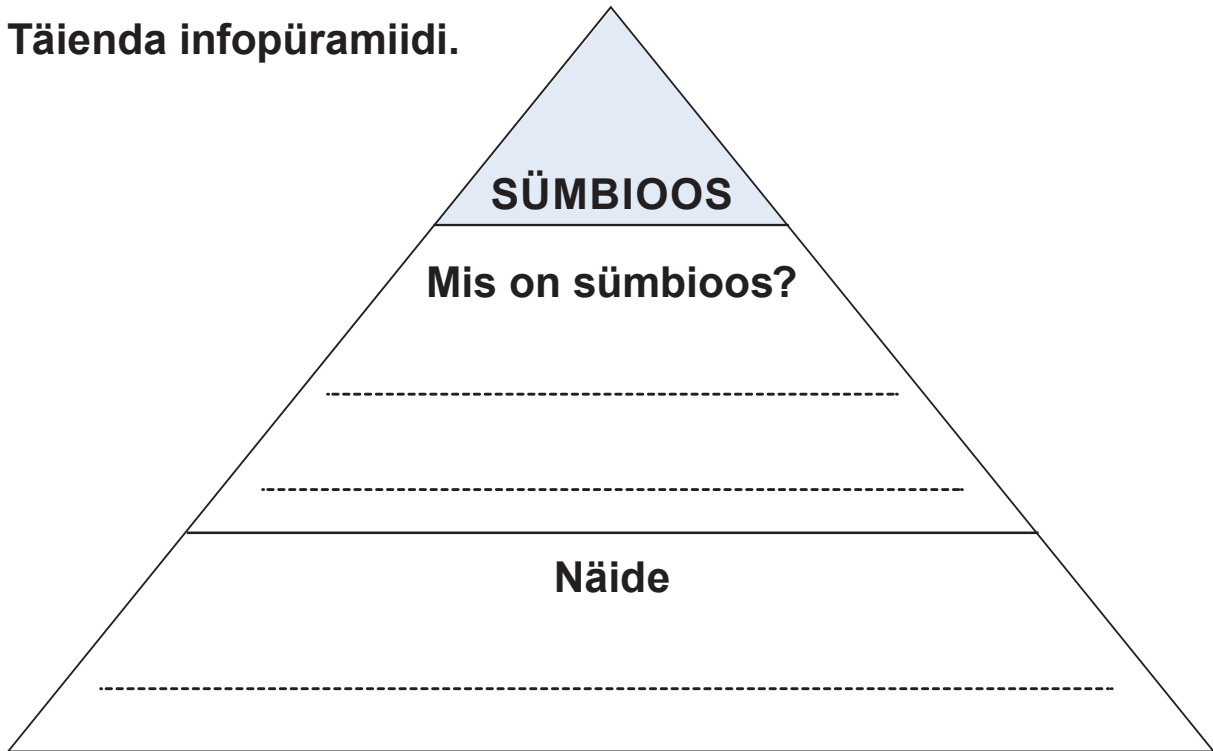
---

2. Mis värvi on seeneniidistik?

ÜLESANNE 2

Täienda infopüramiidi.

Seened kahjustavad teisi organisme

Seened võivad olla ka parasiidid.

Parasiit on organism, kes elab teise organismi kulul ja teeb talle kahju.

Parasiidid võivad põhjustada haigusi. Näiteks võib taimedel olev seen tekitada haigust – jahu-kastet. Taimede lehed kattuvad valkjaga kihiga, mis aeglustab taime kasvu.

Kõrrelistel taimedel on levinud kõrre-rooste.

Teraviljadel võib kasvada tungal-tera.

Tungaltera meenutab mustaks muutunud viljatera.

Tungaltera sisaldab mürke, mis kahjustab närvisüsteemi.

Ka õunte ning teiste viljade mädanemist põhjustavad seened.

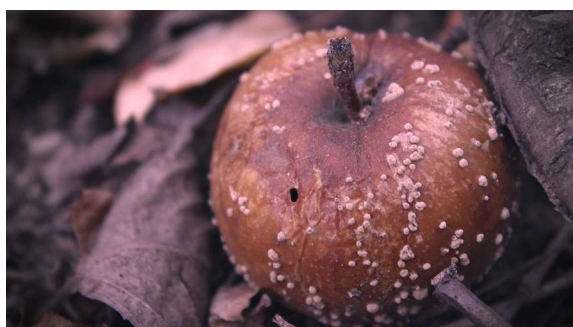
Jahukaste tammelehel

Körrerooste

Tungaltera

Puuviljamädanik

ÜLESANNE 3

Loe laused. Kas tegemist on sümbioosi (S), parasiidi (P) või lagundamisega (L)? Kirjuta lause taha õige täht.

1. Aednik märkas, et rooside lehed olid kaetud valkja kihiga.
Ka oli rooside kasv aeglustunud. ....
2. Kaskede all kasvas palju kaseriisikaid ja kasepuravikke. ....
3. Mahalangenud puul kasvasid puuseened. ....
4. Mõned õunad olid puu otsas mädanema läinud. ....
5. Seenjuur aitab taimedel vett ja toitaineid paremini kätte saada. ....
6. Kevadeks olid mahalangenud lehed põõsa all ära kõdunenud. ....